

זגזגי 23 ענין

קדושים תהיו 18 טעון גניזה

בחז"ל מוצאים בכמה וכמה מקומות שלבוש "בגדים צבעונין" זה דבר המביא לידי הרהור ותקלה, ובפרט הצבע האדום שהוא הגרוע מכל, ויש גם מלאך מיוחד מן השמים שתפקידו להפיל אנשים לעבירה על ידי הסתכלותם בבגדים הצבעוניים של הנשים כפי שנראה בקטעים הבאים.

"כרבלתא"

בגמרא (ברכות כ.) מסופר שדורות ראשונים מסרו נפשם על קידוש השם, ולכן היו נענים במהרה בתפילתם. ומה הייתה מסירות נפשם? הגמרא מביאה כדוגמא את רבי אדא בר אהבה שראה כותית [גויה] בשוק שלבשה "כרבלתא" ומכיוון שהוא חשב שהיא בת ישראל, קם וקרע את הבגד ממנה. מפרש רש"י שכרבלתא הוא מלבוש חשוב. וכתב ספר "הערוך" (בערך כרבל) וזה לשונו: "הך איתתא דלבשה 'כרבלתא' בשוקא [האשה הזאת שלבשה כרבלתא בשוק], פירוש בגד אדום כגון כרבלתא [כצבע כרבלת] דתרנגול, שאין דרך בנות ישראל להתכסות בו, שהוא פריצות ומביא לידי עבירה".

"אגזימ סותה"

הפסוק בפרשת ויחי (בראשית מט, יא) מביא את ברכתו של יעקב אבינו לבנו יהודה וכך הוא אומר לו: "אֶסְרִי לְגִפֶּן עֵינִי וְלִשְׂרָקָה בְּנֵי אֶתְנֹו כִּבֵּס בִּיָּין לְבָשׁוּ וְבָדָם עֲנָבִים סוּתָה". רש"י מבאר את המילים: "ובדם ענבים סותה" כך: "סותה לשון מין בגד... שצבעו דומה לין, וצבעונין הוא לשון 'סותה', שהאשה לובשת ומסיתה בהן את הזכר ליתן עיניו בה". רואים כאן במפורש בדברי רש"י שבגדי הצבעונין גורמים למשיכת עין ומביאים את האיש לראיות אסורות. וכתב הרמב"ם (הל' תשובה פ"ד ה"ד) שראיית העיניים עוון גדול שהיא גורמת לגופן של עריות.

"מה זה הלם 'עזאל'?"

המדרש בילקוט שמעוני (בראשית ו-מד) מספר כך: שאלו תלמידיו את רבי יוסף: מהו "עזאל"? אמר להם: כיוון שעמדו דור המבול ועבדו עבודה זרה היה הקב"ה מתעצב. עמדו שני מלאכים שמחזאי ועזאל ואמרו לפניו, תן לנו רשות ונדור עם הבריות, ותראה איך אנו מקדשין שמך. אמר להם: רדו ותדורו עמהן. מיד קלקלו...

ממשיך המדרש ומספר על תפקיד מעניין שנפל בחלקו של עזאל, וכך הוא כותב: ועזאל היה [ממונה] על מיני צבעונין ועל מיני תכשיטין של נשים שמפתים את בני אדם להרהור עבירה... עזאל לא חזר בתשובה ועדיין הוא עומד בקלקולו להסית בני אדם לדבר עבירה בבגדי צבעונין של נשים, ולכך היו ישראל מקריבין קרבנות ביום הכפורים... וקרבן אחד לעזאל, שיסבול עוונותיהם של ישראל, והוא "עזאל" שאמור בתורה.

ממדרש זה אנו למדים שלא זו בלבד שהבגד הצבעוני מצד עצמו מושך עין ולב ומרבה הרהורי עברה, ומכשיל את הרבים, אלא שיש עוד איזשהו כח רוחני מצד הסטרא אחרא אשר יש לו תפקיד להשתמש בבגדים הללו כדי להחטיא את הסובבים אותנו, ובגלל זה משלחים ביום הכפורים שעיר לעזאל כדי לכפר על העוונות שנגרמו בזאת.

כמובן שמלבד צבעם של המטפחת והבגדים של האישה, צריך הבגד להיות ארוך ורחב וצנוע כראוי

אין פערנע מצינע אלא צער הסמלי מן העין

(בבא מציעא מ"ב)

מספר במסכת בבא מציעא (דף קז:) על רב, שהיה יודע ללחש על הקברות, ולהבין מכל קבר וקבר באיזה מיתה מת אותו אדם שקבור שם [האם מת בזמן, או מת לפני זמןו מעין הרע]. פעם אחת הלך לבית הקברות, ולחש על הקברות, וראה שתשעים ותשעה מהקבורים שם מתו מעין הרע, ואחד מת בזמןו כדרך כל העולם.

נמצאנו למדים כי כאשר אישה לבושה בחוסר צניעות – היא גורמת לאנשים לתת בה את עיניהם – ומלבד זה שמכשילה אותם – היא גם פוגעת בעצמה – שבדאי מבין רוב האנשים המביטים בה – יש כאלה שנותנים בה עין הרע וגורמים בכך שתמות לפני הזמן הקצוב לה, ה' ירחם.

וידועים דבריו של הפלא יועץ בספרו חסד לאלפים (או"ח סי' ג') שטיקור שחר האשה וזכותה וכן עונשה בעוה"ז ובעוה"ב זה צניעותה וקדושתה.

מה נחלץ אדם על פי ההלכה?

מבואר בספר הצניעות והישועה (פרק יב) לאדמו"ר מזוטשקא זצ"ל שאף על פי שבזמנינו נקבעו שמות לכמה מיני אדום, מכל מקום בלשון התורה היו רק שמות צבעים כלליים: לבן, שחור, ירוק ואדום. ורש"י מפרש על הפסוק "וכל חום בכשבים" (בראשית ל, לב) שגם חום דומה לאדום. ומאחר שכתבו הפוסקים לאסור לנו בגדים אדומים, יש לנו לאסור על פי זה את כל מיני הגוונים האדומים. וזה שהעולם החל לקרות לכל גוון בשם שונה, אין זה משנה כלום בהלכה, ובעל כרחינו כל גוון שיש בו תערובת אדום, כגון: וורוד, בורדו, כתום, סגול וחום, אסור. מפני שאין הולכים בהלכה אחרי ה"שם" אלא על פי הטעם. מפני שכל גווני האדום מגרים להסתכל, והמקילים בזה אינם אלא טועים, והוא בכלל מה שאמרו חז"ל: (קידושין לב:) כל דבר המסור ללב, נאמר בו "ויראת מאלוקיך", שלא להעלים עיניו מהאמת והצדק.

רש"י (כתובות עב.) על הסוטה "מדעבדין לה הכי [מזה שעושים לה כך] לנוולה מידה כנגד מידה, כמו שעשתה להתנאות על בועלה, מכלל דאסור", שטיקור האיסור בפריעת שיערה הוא משום פריצות, משום שהתורה אסרה על האשה להתנאות לפני בני אדם.

ובמסכת שבת (סו:) מנו את הדברים שעשו בנות ירושלים להתנאות בהם ונענשו על כך, והפוסק אומר (ישעיה ג, כד) "כי תחת יפיי", ומפרש רש"י: כל אלה [העונשים] יבואו לך תחת יפייך, הרי שאסור לאשה להתנאות מחוץ לביתה.

וראוי לעורר בזה לנשים צדקניות שחייבות להתקשט לפני בעליהן דוקא, ולא בחוץ לפני אחרים, שעל זה אין היתר. וקל וחומר בן בנו של קל וחומר שלא יתכן כלל שבביתה היא אינה מתקשטת לפני בעלה ואילו בחוץ היא כן מתקשטת.

הספרי*, הרי"ף, הערוך, רש"י, מהרי"ק, רמ"א (יו"ד סי' קע"ח ס"א) וש"ך (שם ס"ק ג') – כולם אומרים דבר אחד: בגדים אדומים מהווים פריצות ואשה אסורה ללבוש אותם.

ובשו"ת באר משה (ח"ד סי' קמ"ז אות יג) כתב שאפילו הנערות לא תקשורנה סרט על ראשן בצבע אדום. ולפי הרי"ף אפילו הרצועה שבסנדל, אסור שתהיה בצבע אדום.

מעיד האדמו"ר מזוטשקא זצ"ל בעל ספר "הצניעות והישועה" (פרק יב) שזקנו מרן החתם סופר זי"ע מעולם לא הניח לבנות ביתו להכניס שום בגד בצבע אדום והקפיד על זה עד למאוד.

ואף על גב שבגד אדום אסור משום פריצות, מכל מקום פירשו לנו חז"ל שהוא אסור גם משום איסור "ובחוקותיהם לא תלכו", ועוברת בזה על שני לאוין.

*פ' ראה בפ' השמר לך פן תנקש אחריהם, ובילקוט שם רמז תתפ"ה

הגמרא במסכת עבודה זרה (דף כ.) מלמדת אותנו שאסור לגבר להסתכל בבגדי צבעונין של אשה, אפילו הם שטוחים על הכותל או תלויים בכביסה אם הוא מכיר את האשה, שמא יבוא להרהר בה, כיצד הם נראים עליה. וכן נפסק להלכה בשולחן ערוך (אבן העזר, סימן כא, סעיף א). ואם כך נפסק להלכה לגבי בגדי צבעונין השטוחים על הכותל, הרי קל וחומר אם האשה לובשת את בגדי הצבעונין ויוצאת בהם לרחוב שזה מכשיל את הרבים. (אורחות צדיקים, שער הגאוה).

הפוסק בתהילים אומר: (מה, יד) "כל כבודך בת מלך פנימה, ממשבצות זָהָב לְבוּשָׁה". וזה רומז שכאשר האשה יושבת פנימה בביתה אז "משבצות זהב לבושה", כלומר, רק אז האשה מותרת ללבוש ולהתקשט ב"משבצות זהב", כלומר בבגדי צבעונין ותכשיטים נאים, ולא ביציאתה חוצה.

רבותינו גילו לנו מהו הצבע הכשר והמומלץ ביותר. וכך הם דברי הש"ך על דברי הרמ"א בשולחן ערוך יורה דעה (סימן קע"ח, א) הפוסק שאסור גם לגברים וגם לנשים ללבוש מלבושי עכו"ם כאשר מטרת הגויים ללבוש זה היא לשם פריצות, כגון המלבושים האדומים ושאר מלבושי הגויים. ומוסיף על זה הש"ך וכותב כך: "וצבע השחור הוא דרך צניעות והכנעה".

מובא בשו"ת ר"י בן הרא"ש (ס"ו צ"א) שכתב שיש למנות בני אדם שישגיחו על השפחות כדי למנוע מהן ללבוש רקמה, שהרי הם בגדי צבעונין כיוון שמגרים להסתכל בהן, ולכן יש לחייבם ללבוש רק שחור.

גם צבע התכלת [כחול בזמן הגמרא], שייך ל"מיני צבעונין", ככתוב בגמרא (מנחות מג, ב) "תניא היה ר' מאיר אומר מה נשתנה תכלת מכל מיני צבעונין".

ובשו"ת חסד לאברהם (מהד"ת אה"ע ספ"ז) למד ממה שכתב

לזיכוי הרבים ניתן לקבל חנינם עלון זה ועלוניים נוספים מסדרת "קדושים תהיו" לפרטים - 0527-111-333 / 052-7120948
יו"ל ע"י ארגון כתר מלכות. למידע נוסף ולתרומות - 02-6222781. לארגון כנסים - 02-6788888

עיצוב גרפי: יעל אוקיי 0777-0111-99